

ОИЛА ВА ҲАССИМЯТ

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

38
сон

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМГАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ •

• Баҳоси эркин нархда •

УШБУ СОНДА:

2-бет

• Галия
Измаилова
билан сұхбат

Ўзи
баланд
пошиали
туфлида
юрса-да
оқёлдари
нинг учи
билан
янада

юкорига талпинади, ёки
қўлларини ўзи сезмаган
ҳолда баландга кўтариб
қуш каби ёнгил ҳаракат
қиласди.

3-бет

• Умрининг
сарҳади қанча?

Энг узоқ умр соҳиби Нуҳ
алайҳиссаломнинг
ўлимидан аввал ҳазрати
Жаброил «Умрининг узунлиги
розимисан», — деб
сўраганларида «Бир
эшикдан кириб,
бошқасидан чиқиб
кетгандай бўлдим», — деб
жавоб берган эканлар.

6-бет

• Соғиниш

7- бет

• Ярим тун:
манқурт
телефонда

Маслаҳатим «Фақат
экспорт учун» деб ёзилган
кориж нарсаларидан воз
кечинг.

Лутфулла САЪДУЛЛАЕВ рафиқаси билан

Актёр билан сұхбатни 8 - саҳифада ўқийисиз

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА!

Мамлакатимизда 1995
йилга газета ва
журналларга обуна қилиш
давом этмоқда.

«Оила ва жамият»
таҳририяти ўтган йиллар
тажрибасидан келиб чиқиб,
1995 йилнинг биринчи ярим
йиллигига обуна ўтказишга
қарор қилди.

ОБУНА БАҲОСИ:

ярим йилга — 83 сўм 40
тийин

3 ойга — 41 сўм 70 тиийин.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР! Сиз ўз
севимли газетангизга обуна
бўласиз, газетани янада
қизиқарли бўлишида бизга
ердам берасиз, деб умид
қиласиз.

Биз эса Сизнинг
олдингиздаги қарзимизни
узишга — «Оила ва
жамият»ни Сизнинг
кўнглингиздаги газетага
айлантиришга бутун куч-
кувватимизни
сарфлайверамиз!

КЕЙИНГИ СОНЛАРДА:

Равшан МАҲМУД:

- Кинодаги «Шум бола» билан сұхбат

Икром ИСКАНДАР:

- «3-студия» қайта тикланадими?

Камолиддин НАЗАР:

- Қайтиб олинмайдиган гап •

Бар кунин

ЙИГИТ ФУРУРИНИНГ ЕМИРИЛИШИ

Эътибор берган бўлсангиз, йигит-қизларнинг кийинишида, муомаласида фарқ қолмаётгандек... Кизлар йигитларга хос хусусиятларни олаётган, йигитлар ҳам қизларга хос айрим ҳаракатлар киласетгандек... Нима бўлгандан ҳам йигит ўзининг гурурини, қизлар эса ўзларининг назоатини йўкотмасликлари керак. Келинг, яхшиси бир дугондан бошидан кечирган воқеанинг эътиборингизга ҳавола қилсан:

“Дарсан кеч чиқдим. Юнусободга кетиш учун бекатда автобус кута бошладим. Фирашира қоронгу бўлиб қолганди. Енимдаги скамейкада икки нотанинг киши бир-бири билан ниманидир қаттиқ тортишар, уларнинг мастилиги юзидан билинган турарди. Улар вино олишига бир сўм пул тошиш кераклиги ҳақида тортиштаётганини кулогимга чалинди. Уларга эътибор бермай автобус кута бошладим. Шу пайт бекатда кўйлида тарвуз кўтариб олган бир нотаниш йигит пайдо бўлди ва мендан “Автобус анчадан бери келмайтими?” деб сўради. Бош чайқадим. Йигит ҳам Юнусободга кетаётганинини айттиб тарвузни скамейкага кўйди-да мендан дўконга бўриб келгунча шу тарвузга қараб туришимни сўраб, дўконлар жойлашган тарафга шошиб кетди. Мен индамай

коддим. Шу вактда ёнимдаги скамейкада ўтирган маст кишилардан бири кўзгалди ва менга эмон қараб оддимдаги тарвузни олиб, ўзи ўтирган скамейкага жойлади. Мен ҳайрон коддим, кўркқанимдан тилим калимага келмади.

Нотаниш йигит тезда қайтиб келди. Тарвузи йўқлигини кўриб, ранги ўзгарди. Мендан тарвузни ким олганлигини сўради. Мен кўркигина ёнимдаги скамейкада ўтирган икки маст кишини кўрсатдим. Йигит ачики устидаги улардан тарвузни тортиб олди ва такси тўхтатди-да жўнаворди. Икки маст киши такси орқасидан бақириб, сўкиниб қодди... Шу пайт улар менга қараб “Хозир сен қаёчимни таъзирингни берамиз!” деб ўшқира бошлади. Кўркқанимдан дир-дир титратар эдим. Баҳтиягина автобус келиб қодди. Кўркқанимданни, қувонганимданни ўзимни автобус эшигига урдим.

Автобусда кетаояпман-у, кўз олдимда ўша мени мастилар олдига елиз ташлаб кеттан йигит ва икки маст гавдаланаар эди. Агар автобус келмаганида нима бўларди?..“

Замира Қўлдошева,
ТошДД толибаси

Шов-шув

ФАҚАТ ЭШАК ЎГИРЛОВЧИ

ЎҒРИ

Аъзмабой донги кетган ўғри бўлиб чиқди. Каттақўргон туманида яшайди. Аъзмабойнинг ўзига хос томонлари кўн. Хусусан у касб килиб олган ўғрилик соҳасидан ҳам. Яъни демоқчимизки, фақат эшак ўғирлаш билин шуғулланади. Ҳайрон бўляяпизми?

Келинг, гапни бошидан бошлайлик. Жаноб Каттаеъ ишни дастлаб 1993 йилнинг кўкламида бошлаган эди. У 20 май куни Каттақўргон шаҳар Ингичка кўргонида яшови Э. Р.нинг эшагини ўғирлаш кетади. Судда ўзининг тан олишича, бу ишни қасдан қилади. Сўнгра... “Ўрганган қўнгил” дейишиди-ку. Ҳудуд шундай. Бизга таниш ўғри 1994 йил 20 майга ўтар кечаси яна “ов”га чиқади. Бу сафар у битта эшак билан кифояланмайди. Ингичка кўргонининг фуқаролари бўлмиш Ю. Ҳ. ва С. Т.ларнинг уловини ҳам “шими” қилиб кетади.

Афсус. Афсусларни жойи шундаки. Аъзмабой учта эшак ўғирлайдио, унинг “мутакассис” лигига чек кўйилади. Конун томонидан албатта. Мазкур учта жиноят иши 1994 йил 2 июл куни бирлаштирилиб, атрофлича ўрганилади. Унга Ўзбекистон республикаси Жиноятлар Кодексининг 125-модда 2-ва З-қисми билан айб эълон қилиниб, эҳтиёт чораси сифатида қамоқса олинади. Сўнгра, ЎзР ЖКнинг 185-моддасига асосан судга юборилади. Каттақўргон шаҳар суди уни 6 (олти) йилга озодликдан маҳрум этиди.

Ким билади дейсиз? Балки бу “эшаксевар” яна бирор эркинликда юрганида, ўз қимшишлари туфайли Гиннеснинг рекордлар китобига кирган бўлармиди?

Ш. РЎЗИЕВ

Ким, қаерда?

Галия Измаиловани кўрганда ҳар қандай киши ҳам худди мендек таажжубга тушса керак. Ўзи баланд пошнали туфлида юрса-да оёқларининг учи билан янада юқорига талпинади. Ёки қўлларини ўзи сезмаган ҳолда баландга кўтариб қуш каби ёнгил ҳаракат қилади. Юрагининг қатламларида ётган аламли дардларини у ўзининг халқона рақсларида ижро этган, 60-йиллардан бери бутун халқигина эмас, балки жаҳонга танилган бу раққоса инсоний чўққилар томони ҳалигача талпинеётади. 71 ёшли аёлнинг ҳали ҳам изланишлари чексиз, умуман олганда Узбекистон халқ артисти Галия Измаилова яқинда яна бир увон соҳибаси бўлди “Шуҳрат” ордени билан тақдирланди. Шу муносабат билан биз “Оила ва жамият” таҳририяти ҳам янги орден билан кўтлаб, ҳозирги аҳволи билан қизиқидик.

***

— Галия опа, айтингчи шу кунларда нималар билан машғулсаниз?

— Ҳозирим... Олдин ҳам, ҳозир ва кейин ҳам театрда бўлмоқчиман. Бу ерда балетмайстер бўлиб ишлайман, ҳамда 64-мактабда ўқувчиларга рақс тўғрагидан дарс бераяпман.

— Ҳозирги касбингиздан розимисиз! Агар сизни бошқа лавозимга таклиф этишса нима деб жавоб берардингиз?

— Жудаям розиман, ҳам баҳтияман. Бошқа касб эгаси бўлишини тасаввур ҳам қила

олмайман. 53 йилдан бери театр билан боғланниб келаман, агар мени юракдан тушунмоқчи бўлсангиз айтадиган гапим шу: отонам, болам, набирам қискаси бутун оиласам театр бўлиб қолган. Инсонийликнинг, гўзалликнинг итатофатини менга мана

АСАИДА РАҚҚОСА ЙИГЛАБ ЎЙНАЙДИ

шу рақсларим ўргатган.

Одамнинг айттилмаган дардлари бўлади, агар билсангиз раққоса кулиб ўйнагани билан юраги йигига тўла. У дилдан йиглаб ўйнинг тушади. Сиз уларга осон деб ўйламанг. Бошқа лавозимга эса фақат йўқ деб жавоб берардим.

— Дам олиш кунларida нималар билан шуғулланасиз!

Етти кун

Н. СЕМАШКО НОМИДАГИ

Тиббий тикланиш ва физиотерапия илмий текшириш институти ташкил этилганга 75 йил тўди. Мамлакатнинг энг кекса соғлини сақлаш даргоҳининг таваллуд куни муносабати билан Тошкентда тантанали йигилиш бўлиб ўтди. Тантанада хориждан ташриф буюрган тиббиётчилар ҳам иштирок этишдид.

БЕЭЗТИБОРИЛКИДАН КУЛ БЎЛГАН УЙ

Фаллаорол туманинг Чаяни қишлоғида бир уйдан ёнғин чиқди. Ёнғиндан қорайиб кетган турғина қолди. Ҳатто, бўсағада турган оёқ кийимларигача ёниб кул бўлди. Хонадон соҳибининг айтишича, эрталаб ҳаммаси ҳар ёқда тарқаб телевизордан ўтишиб ёнғин содир бўлган.

Шукрки, ёнғин бирор кишига тан жароҳати етказмади. Шукрки, қишлоқда оқибат деган түйғу кучли экан. Чаянилик ҳар бир хонадон [200 ноғли] жабридийда оиласа биттадан қўй бершишадиган бўлди.

МУКОФОТГА ҚЎЙ

Каттақўргон тумани пахтакорларига терим ишларидан ёрдам берәётган СамДД талабаларидан бир қанчаси хўжалик томонидан юз сўм-юз сўм мукофот олишиди. Дорилғуннинг биология, тарих ва ҳуқуқшунослик факультетлари теримчи жамоаларига эса, жонкуярликлари учун туман ХДП кенгаши томонидан биттадан қўй инъом қилинди.

РАДИОУЗЕЛДАН ТАРАЛАЁТГАН... САБОҚ

Уйчи туманинг 31-мактаб радиоузели орқали берилётган “Субҳидам соқвлари” эшиттириши болаларга маъқул бўяляти. Қизиги шундаки, тиннб-тинчимас домлалар эфир орқали фақат ўзлари гапирибгина қолмай, меҳнат фарҳийларни ва турли касб эгаларини ҳам мулоқотга чорламоқдalar.

ФОЙДАЛИ МУСОБАҚА

Хонқалик қурувчилар ўртасида “Маҳорат” кўрик-тандови бўлиб ўтди. Унинг нафи катта бўлди. Мусобақа туман марказида қурилаётган Ойбек номли мактабда ўтказилган бонс, иморат анча шаклга киреб қолди. Кўрик-тандовда оқлаш, бўяш, деразаларга ойна қўйни каби шартлар бажарилди.

Дарвоҷе, Хонса 1-кўчма механизацияшланган колонна қурувчилари кўрик-тандовда биринчи ўринни олишиди.

Ўз мухбирларимиз хабарлари асосида тайёрланди.

ЙЎЛДАГИ АНТИКА ҲОДИСА

15-жатнов бўйича Сирғалидан келаётган 2701 рақамли янги троллейбус тўстадан йўлда [бекатда эмас] тўхтаб қолди. Ҳамма ҳайрон. Бир пайт йўлда тўхтаб турған ёнгит машинадан тушган йигитча бир зумда троллейбуснинг ўрта белидан ўтказилган резинини кўчириб олди. “Операция” тугагач ҳайдовчи унга қараб сигнага бердию, машинани жилдириди.

Маршрутдаги машиналар нега тез-тез бузилиши, ҳафта ўтмай “Эски”га айланishi шу тариқа кўпчилликка англашилди.

СОВРИН ЗЎР БЎЛАДИ

Талабалар шаҳарасида филология факультети ва журналистика бўйими талабалари ўртасида футбол ўйини бошланди. Бу мусобақада ўнта команда, яъни барча курс талабалари иштироқ этмоқда. Голиб командаларга ноёб китоблар бериладиган бўлди. Китобларни ҳам талабаларнинг ўзлари тўплашган, сон-саноғи йўқ. Энди, талабалар жоннижабborgа бериб тўп ўйнашалар керак, чунки филолог ва журналистларни “китоб жинни”лари бўлишиади, дейишиди.

ТУХФА

Жаҳон тиллари дорилғуннун ўқитувчилари ёрқин Ҳомидов ва рафиқаси Гулчеҳрахонларга худо биратўла учта паҳлавон ўғил ато этиди. Торгина ётоҳонада яшовчи оиласининг бўндан яна кўкси орзуга тўлди: “Зора ўғилойларнинг қадами қутлугчиقا”

— Ҳозирни ташкил этилмаган танлайман, ўзим тикаман. Дам олиш кунларимнинг кўлини театрда ўтади. Рәқсга болганиниб қолганман. Театрда ҳеч ким йўқ бўлсада ёлғиз ўзим саҳнага йўл олар экманни шунасанги мунгли кўрмайман. Бу куй худонинг каромати бўлса керак, деб ўйлайман.

— Анъанавий савол, оиласинишини ўғишида?

— Бир ўғил, иккى қизим, учта набирам бор. Худога шукр оиласиз тинч-тотув.

Олим БЕКНАЗАР

ЧОЙ ТАРИХИДАН

Чой 5000 йил муқаддам кашф этилиб, чойнинг ватани Хитойдир. Номи ҳам Хитойча "чай-ине" деган сўздан олинган бўлиб, "яшил барг" маъносини англатади.

Дастлаб чойкорлик Хитойдан Японияга ва Ҳинд - Хитой, мамлакатларига тарқайди.

Европага биринчи бўлиб чойни 1610 йили голландиялик сайёхлар олиб келишади.

Хуллас, Россияда чой XVIII асрнинг охири ва XIX асрнинг бошларида гина кенг тарқанди. 1833 йилда Россияда чой саноати юритишга уриниб кўришиди. Лекин фақат совет ҳокимиюти ўрнатилгандан кейингина, чой саноати кенг йўлга кўйилди.

Эндиликда чой Гуржистон, Озарбайжон, Краснодар ўлкасида етиширилади.

ЧОЙ ДАМЛАШНИ БИЛАСИЗМИ?

Кўпчиликдан чой нима деб сўрасангиз, оддий бир ичимлиқда деб қўя қолади. Аслида бундай эмас. Бу ажойиб неъматнинг хосиятлари жуда кўп бўлиб, ич кетишида, бош ва

тиш оғригандан, шамоллашда, юрак хасталигida фойда беради. Бундан ташкари, овқатни ҳазм қилишга ёрдам беради, ақлини пешлайди, қонни тозалайди, ўсмлик баргини шишиларга кўйилса кайтаради. Сувук чой фасодли яраларга, шамоллаган кўзларга фойда қиласди. Иссик чойга туз кўшиб оғиз чайисла,

шамоллаган милкларга даво бўлади.

Чойнинг муҳим таркибий қисмларидан бирни кофеин бўлиб, бу модда бошқа ўсимликларда ҳали топилганича йўқ. Кофеин кишининг асад толиқишига барҳам беради.

Хўш, чой қандай дамланади? Қайноқ сувга қуруқчой солиш, бу чой дамланди дегани эмас. Чунки чой дамлаш ҳам нозик бир санъат бўлиб, унинг ўзиға хос шартлари бор. Чой дамлашда энг аввало сувга эътибор берши керак. Дарё сувлари қуёш нурларига тўйнинг ва тошдан-тошга урилиб пишганлиги учун ундан дамланган чой жуда мазали бўлади.

Лекин, ҳамма жойда ҳам бу сувдан фойдаланиш имконияти йўқ. Кўпчилик аҳоли қувур сувларидан фойдаланади. Қувур сувларига эса хлор кўшилади. Шу боис чой қайнатишдан олдин идиша бу сувни тиндириб кўйинши тавсия этамиз. Сувни қайнатиш жараёнда ҳам чойнанда хлор, туз ўтириб қолади. Юқорида айтганимиздек, чой дамлашнинг ўз қоидалари бор. Албатта бу қоидаларга амал қипсангиз чойнинг хушбўй, мазали бўлади.

Чойни сув қайнагандан сўнгина дамлаш ва ортиқча шарақлатиб юбормаслик лозим. Негаки, узоқ қайнаб турган сувда қиспород камайиб чой тъймисиз бўлади.

Бир марта қайнаб, соубуб қолган сувни иккичи марта қайнатиб чой дамланса ҳам сифати қирқилади. Ҳар гал чойни янги сувга

дамлаш даркор.

Чойнинг бемаза чойнакни чайқамасликдан ҳам бўлади. Чой дамлашдан олдин чойнак қайноқ сувда чайқалиб, эски шамаси тўкиб ташаниши зарур.

Қуруқ чойни чойнакка қўл билан эмас, маҳсус қошиқчада солиш керак, негаки, қуруқ чойга қўл ҳиди уради.

Дамланган чойни уч дақиқа чўққа ёки беш дақиқа ўчирилган газ плитасининг камфоркаси устига кўйиб дам едириш керак. Ёки етти дақиқа давомида сочиқца ўраб кўйилса ҳам бўлади.

Чой солиб қайноқ сув кўйилган чойнакнинг қопқоғини ётиб, устидан

яна қайноқ сув севаланса ичиб бўлгунча ҳарорат сақланади.

Чойни ичишдан олдин пиёлага кўйиб уч марта қайтарни керак. Шундай қилинганда шамалар ҳаракатга келиб қуюкроқ шира беради.

Чой ичиш олдин пиёлага кўйилганда шопириб эмас, балки чойнек жўмрагини пиёланинг четига яқинлаштириб, кўпик ҳосил бўлмайдиган қилиб кўйилса ҳиди кетмайди.

Чой пиёлага тўлатиб эмас, оз-оз кўйиб ичишса, биринчидан тилини куйнишдан сақлайди. Иккинчидан ичиб бўлгунча совимайди.

Исмонл ОРОЛОВ

МЕН ТАЙЕРМАН

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

ИСМОИЛЖОМ!

32 ёшга тўлганинг муборак бўлсин! Сенга ҳамиша кене феъл, кетмас давлат тилаб.

УЛФАТЛАРИНГ,
Тошкент вилояти,
Хонобод қишлоғи

***

Азиз АБДУХОЛИҚЖОН!

Сени 11 октабр түғиган кунинг ва 19-баҳорни қаршилаётганинг билан кутлаймиз! Икбонинг баҳонад, баҳтина бутун, умринг узун, сермазмун бўлсин.

Онинг Саодат, акаларинг Абдуқодир, Абдумалик ҳамда ойножонинг.

***

Азиз синглимиз ДИЛФУЗА!

Сени таваллуд айёминг билан салимий кутлаймиз!

Ўқишишингга ривож, ҳар куннингга мазмун ҳамроҳ бўлсин. Ҳамиша обод-ахлоқни қиз бўлиб ўйнаб-кулиб юришинги тиловчи Акаларинг ва Янгалалинг номидан БОТИР

Шарисабз, Саксонканда

Дўстликим АБЗАМЖОН!

Сени тугилган кунинг билан табриклийман. Сенга узоқ-умр, баҳт-саодат келажак ишларингга ривож тилайман. Доимо соғ бўлгун деб бир гурух ДЎСТЛАРИНГ Тошкент шаҳри

Оила

31 ЁШДА

Тошкент шаҳрида яшайман. Тurmushga чиқиб, фарзандизлиқ туфайли ажрашганиман. Ҳозирча отонам билан турман. Болаларни севаман, ўзимнинг ихтисослигим ҳам бевосита болаларга тааллуқли. Тошкентлик, 30-35 ёшлар атрофидаги ҳаётнинг аччиқ-чучугини кўрган, оилас, уйим-жойим дейдиган инсон билан танишсан. Мабодо юлдузимиз турғи келиб колса, у билан бир умр баҳтина яшаш ниятидаман "Оила-366".

31 ЁШДА

Тошкентликман. Тurmush куриб ажрашганиман. Бир кизим бор. Ота-

номан ва укам билан турмиз. Олий маълумотлиман, ўз соҳам бўйича ишлайман. Аёл киши килиши лозим бўлган ишларини барчаси кўлимдан келади. Тошкент шаҳридан ёки шу ерда яшаш истагидаги дили пок инсон (30-40 ёшгача) билан танишиш ниятидаман "Оила-367".

Хусусий эълонлар

Метронинг "Халқлар дўстлиги" бекати атрофида жойлашган 2 хонали ўй сотилади. Тел. 45-55-96.

***

З хонали ўй сотилади (м. "Хамза") тел. 45-75-84.

Изоҳ:

Танишув эълонлигини баҳоси ўн беш сўм. Табрик ва хусусий эълонларини ҳар бир белгиси 10 тийин, битта сурʼатнинг баҳоси 15 сўм микдорида белгиланди. Ўн кунгача бўлган табрик ва эълонлар баҳоси иккى марта киммат.

Дераза

ЧИДАБ ТУРОЛМАДИ

Новосибирскда галати воқса содир бўлди. Ўнингоҳда итлар мусобақаси ўтказилаеттанди. Томошибинлар футбол ўйни пайтидатидан ҳам кўп эди. Номдор итнинг эъзси зоти аслор хориждан бўлган, кўкса ишончларга тўла итнинг бирорта ҳамонирикни бажартиrolмади. Шундай томошибинлар минбаридан кичкинагина кучук зотдор ит олдига ўтириб тушди. Оддин кузодисиз итга биринчи ҳурб, сўнг барча бўйцариди бир-ича мартада бажарниб кўрсатди. Шундай кейин унга панжасини узатиб, хайрлапди. Ва магур томошибинлар орасига йўл олди.

ГОРБАЧЁВИНГ НАФАҚАСИ

Собиқ Совет Иттифоқининг собиқ Президенти Михаил Сергеевич Горбачев шу пайтатча 4 минг рубл нафақа олиб келар экан. Москва аҳолини ижтимоий ҳимоя килини кўмитаси август ойидан бўлган Ижтимоий ҳимоя вазирининг барборд экди. Ахборот Б. Елизонти стиб борди ва у собиқ мамлакатининг собиқ Президентига то умрининг охиригача энг из ойликнинг 40 барадар микдордаги нафақа тайнишни ҳақида кўрсатма берди. Шундай қилиб эди М. Горбачев Америка долларига солинтириб ҳисоблагандаги 312 долларга тент микдорда нафақа олади. Шу пайтатча унинг нафақаси 1 доллар 66 сентта баробар бўлган экан.

ПАВЛОВНИНГ БИЗНЕСИ

Август тўлтиришининг иштирокчиларидан бирни собиқ шўро боши вазiri Валентин Павлов 57 енга тўлди. У коммунизм ва тўлтиришга косаси энг ташнига ўзини сони тўрғандай ҳис этади, деб ёзди "Вашингтон Пост" газетаси. Иши гуллаб-ишиётништган банкир партнёрлардан узоқроқ юради, "Ауди" машина минади, обрули бозларнинг донмий иштирокчиларидан, иккича қаватли қасрда яшайди. Дунёдаги барча банкирлар сингари бизнестга биорократлар ва мағнининг халакит берасеттаниш шикоят қиласди. Угли ҳам банкир — Люксембургда ишлайди, асли маҳаллий бизнесси директор. "Августтага бир ярим йил, августдан кейин бир ярим йил умрим зое кетди. Агар давлат иши билан эмас, ўз иши билан шугулланганимда мен мамлакатдаги энг бадаилот одамлардан бўлар бўлар эдим", — дейди собиқ боши вазir.

ПОДА ХАШАКСИЗ КОЛДИ

"Мострансгаз" сардамчи ўхжалиги тарозибони Т. Артамановнинг эрталабди кўнгли хижис бўлди. Кун булуғи эди, ҳали-хануз момакандироқ бошлиниб кетадигандек туюларди. Лекин момакандироқ бўлмади. Бироқ кутногатидаги тарозиҳона болалар контингидек катталнидаги чўдек қин-қизни шар кириб кедди. У бир оз ҳавода муаллақ турди. Сўнтра қисирлаб ташқарига ўнади. Қандайдир гайрихтиерий куч аслини ҳам ташқарига бошилади. Осмон келтириди эса ўз ахтаратандек турб-турб... бирдан хашак гаранини мўлжаланга олди. 200 тонна хашак бир зумда сенб кетди.

ЕРДАМЛАШИБ ЮБОРДИ

Гродно шаҳрида Германийдан келаётган хайри юкини милиции кўнгилаеттанди. Ўнга кўнгироқ қилининг, юки кузатиб келаётган немис касал бўлиб қолганинни, ўнга машинадан дори олинига рухат беринишни иштимом қилишиди. Сал ўтмай ридо кийтган ёш йигит келди: "Саксониялик пастор Пите" ўзини таништириди русага тили бурали.

Беморга дорн-дармондан ташқарди умумий кўйимат 8 минг марказга тенг ўйинчок, шоколад, кийим-кечак, китоб, радиоапаратуралар ҳам керак экан. Оққунгил милиционер юкини машинага ортигига сардамлашиб юборди. Иккича кундан кейин сирли Пастор Пите 10-сиф ўкувчиси экан. Болакай бунгача бир немис ишбилиаронини ҳам лаъзилатиб 500 долларини олиб кетган экан.

**ХОРИЖИЙ МАТБУОТ
МАЪЛУМОТЛАРИ АСОСИДА
ТАЙЁРЛАНДИ**

«Оила ва жамият» 38 (161)

СОФИНИШ

Эркин ВОХИДОВ
СЕВГИ

Їн саккизга кирмаган ким бор,
Бог ингдан гүл термаган ким бор.
Сен ҳақында езиб түрт сатр,
Сирдошига аста құрстасиб.
Құшың қызығ бермagan ким бор.

Дастлаб ҳар ким қалам олган он
Еніб сени құйлар беғемін.
Маскан құрып ҳар бир күнгілдән,
Ошиларни қолдурғып түлдән,
Шоурларни құлұрсан бүйрон.

Түшдім нөгі мен ҳым дөміншә,
Әзізу ҳислар бахш этпінде мәнә,
Хәетимга зар лавҳа бүлдінг,
Илк шөримге сарлақа бұйдышын,
Хаелларим үлфатынға сенға.

Юрагимда ҳис этдім қанот,
Тілсім қабы очылғып ҳаёт,
Висодай дамларым ширип.
Хижрондагы ғамларым ширип.
Құлып боктар менди көнін...

Їн саккизга кирмаган ким бор,
Бог ингдан гүл термаган ким бор...

1959 йил
ЛОЛА САЙЛИ

Талқып этдім тонг билан
Дилдориң лола сайлиша
Бошим осмоннанра етди
Ер деганды "майліга".
Кене жақсы білдін мұнажавар
Лұпғидан, әвоқ қаны.
Сақын дылдан торса дылдар
Доим ошик майліга.
Ұлладым шу тоне, неча үйл
Даштың саҳролар көзін.
Тасқында салыпташадыр
Не үнүк Қайыс Лайлайса!
Бү хәелім ерға айтсам,
Құлғы-берди жаюоб:
Ләхіз иш ҳам бокқай албат

Үз замонин зайліга.
Лога тердік даста-даста,
Кеч билан қайтдык шаҳар,
Йүлді бир-бир тарқатыб
Эркин мұхаббат хайліга.
1967 йил

ҮРТАДА БЕГОНА ЫҚ
Күйшида мен тош бошимни
Үрмаган остана үйк.
Әло бар шүндай масас:
Жон чекмасас жонона үйк.
Севги водийсіда менға
Тенг білдегей қайсы Қайс!?
Күйнелім онсан, иккі дүне
Бү кабі ағсона үйк.
Шаҳр ишада қолатылдан
Күлмазан бир өкілу
Халықтың ишада үлфат —
Бүлмазан өвөна үйк.
Не ажабким, масст
бүлбіман
Қызларыннан төрміліб,
Еттік іклімінде бу яңеліг
Май үйкү майхана үйк.
Ишк ғасын айтсам қаламға
Ич этин қүйдіріп үл.
Сөвгедек үт үйк жақонда,
Мен кабі өзінә үйк.
Оқ қоғозым, сенға Эркін
Очын пикілек ишқини.
Сен бору мен бор, қалам
бор,

Үртада бегона үйк.
1968 йил
АРМОН

Кеңе керак бүлдине.
Болапник өтгім.
Сенға құл үзатдым.
Үйк,
Еттіләмдім.
Ошқорағағарромлук қалды
Үртогим —
Мен: бор, үйнамайман,
Деб көтепладым...

1977 йил
***

Құллук құл демасмән,
Юрт түрлігін үл,
Унға құллар әмас, фидолар
керак.
Уншың сену мендек
шоурлари құл,
Бүкіл әлға әнді дылдар
керак

Қаддингын баланд тут,
Бүлма сертәзім.
Чүкің бүләлесасағ,
махкам қоя бүл.
Піллапоя бүлдім сенға,
аизасын.
Сен ҳам ғал көлесінде
піллапоя бүл.

Абдулла ОРИПОВ
БИРИНЧИ МУХАББАТИМ

Кеңе оқшом фалака ой
бүзіншір ботеганды,
Зүхро юлдыз жилятира хира
ханаң отеганды.

Рұхымда бир маюслик,

сокиңлік үйгөтганды,

Мен сени эса олдым,

біршінчи мұхаббатим,

Эслаб ҳәләгә толдым,

біршінчи мұхаббатим.

Үтди өшлик завә билан, ғоҳи
түйполы билан,
Гоҳида яхши билан, ғоҳида
әмөн билан,

Айри ҳам түшідім баъзан

қалб билан, имон билан,

Лекин сени үйкітдім,

біршінчи мұхаббатим,

Мангуғағлаттода қотдым,

біршінчи мұхаббатим,

Дүнә деган шүндайин англаб
бүлмас сир экан,
Гоҳ кене экан, ғоҳида туý
нүксез қаср экан,
Лекин инсоң ҳамша бир
хисса асир экан...
Нечун билмөвдім аввал,
біршінчи мұхаббатим,
Парво қылмовдім аввал,
біршінчи мұхаббатим.

Холбуки орзулардан жудо
жам бүлғасшын үйк.
Юлдүздай құлғанын үйк, ой
кабі түлгәннан үйк,
Эрта хазон үл кабі
сағайшын сүлганин үйк,
Сени эслаб үйгелайман,
біршінчи мұхаббатим,
Эслаб бағрим түглайман,
біршінчи мұхаббатим.

Йүлдиң үйкөтса одам —
мұхаббаттаға сүяңгай,
Ғүссага ботса одам —
мұхаббаттаға сүяңгай,
Чорасың қотса одам —
мұхаббаттаға сүяңгай,
Мен кимеса сүяңгайман,
біршінчи мұхаббатим,
Фақат эслаб өнгайман,
біршінчи мұхаббатим.

Надо бергіл, қайдастан,
шарпандың қулоқ түтідім,
Сирли түшілар қырб жен бор
дүнешін үнүтдім,
Тонгда түриб қожынға үшбү
шөримнің битдім,
Дилдаги охим менинг
біршінчи мұхаббатим,
Елғиз олжын менинг,

біршінчи мұхаббатим.

1960 йил

НОМАЛЬУМ ҚИЗ СУРАТИГА

Сен чиндан ҳам ғүзласан
Лабларине ол, қарызис...

Сочларынға сүнбұл банд,
Қызларын тоне қолдузы.

Сен чиндан ҳам ғүзласан,
Хүзүннеге көлдім бол.

Әйбораман, түш пастға,
Әйбораман, паризод...

1961 йил

"ЛОВУЛЛАЙДИ
ШАФАҚТАР
ЯЛ-ЯЛ..."

Үйғон, қүёш үйнәр қозынға,
Бүгүнгі тонг шүнчалар
гүзәл.

Ловуллайды шафактар ял-ял,
Нечун ҳаёл қотыша құйзынға.

1962 йил

Кипригинде ёш олжос-олжос,
Нечун сенинг үйғонғын
кеңас,

Нечун үймдинг үйкүгө
қайта?

— Олтін өшілігимни құрдім

мен,

— Қайды?

— Түшимдә...

1965 йил.
"ОСМОН УФҚЛАРИ..."
Осмон уфқларга сепар күл
ранғын,
Булатлар чопади, ҳорғын,
безег,

Хаво нега жүнча маюс,
Хаво нега жүнча замған:

Ох, мен сендан ажрайдым

нега!..

1966 йил
КУЗ МАНЗАРАЛАРИ

Яна даалаларга баштайди
жавас;
Богларда қазонлар енади
лов-
Дүстларим, бу күннинг
барғлары эмас,
Менинг юрагимдан түкілгана
олов.

Шохларда мезонлар ялтирада
хира,
Пойда шиварлар менинг
қуйларим.
Дүстларим, булар ҳам
мезоннан сира,
Бу менинг құвалған, сүңгис
үйларим.

Күбіш ҳам фалакда башисли
рәб,

У энді өндирмас, ялтирада
фақат.

Дүстлар ү ҳам энді қүешік
асло,

У олис өшликда қолған

мұхаббат.

1967 йил.

«Оила ва жамият» 38 (161)

ЖУДОНИНГ ҚАРЗИ

Тарабалик йилларимизнинг аввалида қишлоқлигига борибми, билмайман, дастлабки пайтларда кўзимга кўринган одамга салом бераверібман. Шаҳар ҳаётини шиддатли эмасми, табиийки кўпчилик саломларим аликсиз қоларди...

Болалигимда эса ҳар гал кўчага чиқаётганимда онам насиҳат қиласидар: "Хожатмандларнинг тилагини рўёбга чиқарувчи Ҳизр алайхиссалом ҳар бир одамга умри мобайнида уч маротаба учрайди, шунинг учун йўлнингда учраган ҳар бир инсон Ҳизр бўлиши мумкин. Ким бўлишидан қатъий назар барага салом бергинг". Болаларча бегубор орзу-умидлар билан яшаётган тенгүрларимиз билан кўрсан баралла овозда салом берар, Ҳизр Алайхиссаломнинг бош баромоги суюксиз эканлигига ишониб, кўришсак ўзига билинтириш бош баромогини секин пайласпайд кўрар эдик. Авиляё дуч келиши насиб этдими, йўқми, билмайман, ҳар холда бу саргузаштлар бегубор болаликка кўшилиб, ўтмиш уммонига чўкиб кетди. Бу нима эди ҳақиқатми ёки асотири? Агар асотир бўлиб чиққандо ҳам яхши асотир эди. У бизни энг мұхим нарсага, Одам атоининг ким бўлишидан қатъий назар ҳар бир авлоди билан саломлашишга, яъни Аллоҳнинг қарзини узишга ўргатди.

Абдуллоҳ ибн Ҳарнинг ривоятларидан бирда келтирилишича, бир киши пайғамбаримиздан: "Исломда энг яхши амал қайсидур" деб сўрганларида, "Очларни тўйғазганинг, таниган ва танимаган одамга салом бермогинг" деб жавоб қўлган экъалар.

Уша бегубор болалигимиздан буён орадан қанча сувлар оқиб фалак чархи неча бор айланди. Биз шиддатли шаҳар ҳаётига кўнидик, энди бирорни кўрсан, ўйлаброқ салом берадиган, шунга мувофиқ равишда ўйлаброқ аниб оладиган бўлдик. Аслида ҳеч кимга малол келмайдиган дараражада киска ва осон, ҳар томонлама ўнгай, нондек ўринини деч нарса билан босиб бўлмайдиган саломнинг лаззатидан тобора камроқ тутадиган бўлдик. Биз жисман ўсиб, маънан тубанишиб бораётган эдик. Биз ўзимиз ҳам англаб етмаган ҳолда ўзлигимиздан олиспашшиб кетаётган эдик. Ўтмишшопаримиздек тавозеъ ва таъзим билан саломлашиш ў ёқдатурсин, тил учуда

салом бериш ҳам малол келиб бораётган эди бизга. Хайриятки...

Хайриятки, мустақилик, ҳурлик элкни ўз вақтида эсиб, мудрок тан ва гофил руҳларимизни ўйтотди. Жуда кўп миллий ифтихорларимиз, ўзбекона анъаналаримиз қатори саломлашиш одоби ҳам янгидан жонланди. Энди масжидларда, айниқса жума намозида мўйсафид отахонларимиз қаторида жажжи дўлти ва белгоби ўзига ярашиб тушган йигитчалар тавозеъ билан саломлашилар.

Тақдир тақозоси билан дэярли ҳар куни Юноусобод туманидан Маҳкам Қулматов кўчасидан иккি бора ўтишимга тўғри келади. Эрталаб ишга боришида ве кечкучур ишдан қайтишида. Ҳар гал кўчага киришимда кўнглим тоғдай кўтарилади, юрагимда миллий ифтихор ва мана шу жамиятга миннатдорчилек хисси барқ уради. Топ-тоза супурилиб сув сепилган, кўзни кунвонтирадиган бу кўчадан ўтар эканман, ҳатто боғчага пилдираф кетаётган гўдаклар ҳам салом бершиади. Шунингдек бирорта катта ёшли одамга берган саломинг аликсиз колмайди. Бундакимининг холисона хизмати бор, ота-онапаринингни, ёки кўчанинг шундоққина биқинида жойлашган Юсуф Мўминов номли 174-мактабнинг менимча булар айнан шу макон ва замоннинг мухит ва борликинг оқилона ўйгунлашмаси таъсиридир. Алалхусс, қуш уясида кўрганини қилидаги деганларидек, оила ва мактабдаги ҳар қандай ҳолат ҳали эгилувчан новда — фарзанднинг қай. Йўналишида ривожланишига катта таъсир кўрсатади, Аммо...

Аммо, ҳамма жойда ахвол шундайми? Табиики, кўпгина маҳалла ва шаҳарнинг гавжум жойларида онаси қатори одамга кўзини лўқ килиб, бақрайб турган йигитчалар ва улаликтан кўзлари борлиги ҳам билинмай кетган қизларга кўзингиз тушган. Еҳуд кўп марта саломнинг аликсиз колганида, изза тортиб дилингиз хиралашғандир.

Шундай ҳолга дуч келганимда ўша замондошимга, замондошларимга айтим келади: "Салом Аллоҳнинг қарзидир, Бўйнимизда узилмаган қарз билан охиратта бормайлик, азизлар!"

Алижон ЗОҲИДИЙ,
Тошкент шаҳри

Гуноҳ

СИЗНИ КИМ ТУШУНДИ, ОТАХОН

Метро орқали йўзинг ҳам қариссанг ўйига қайтаётган экан. Борадиган бекатим олис болаларингдан қайтар" Отахонни ким тушундия, үзук-юлук гапларни диги, ким тушунмади, тақорларсан-тақорлараган эди. Ҳарон эса ахволига жуда-жуда ачиндим. Балки воқеа тағсилотини ёзиш шарт ҳар кимга йўзингиз-а, елғиз ўғилни қарғаб гуноҳга эмасми, билмади. Аммо ҳадисдаги "Ота-оналарнинг кексалик вақтида ҳар иккисини еки бира бўлмагандага башқасини рози қилиб, жаннатий бўлиб қолмаган фарзанд ҳор бўлсин, ҳор бўлсан ва яна ҳор бўлсан" деган нақъл мени ҳеч тинч қўймади.

О. ПАРДАЕВ

Бизларни хайрон колдира турган бир нарса бордир, у хам бўлса хотуларнинг ясан-тусанга чексиз майил кибуллар, кийинува керагидан ортиқ тириншувларидир. Бу айб этаси бўлган хотун охирни ҳаттина келитири. Оқибатда ақтаг мувофиқ бўлмаган ҳаражатлар қиливига, юртнинг ҳароб бўлувига сабаб бўлур. Дўстлар ҳайронликда, ота-она умидсизликда қолур. Ишлар яхши бўла турб, эри хотун ақдиган тадбирни бўла турб, кеч бир ишининг кўнглига келмаган бу ҳаробликинг сабаблари хотирга келур... Юртнинг ҳароб бўлувига сабабни оила оиласидан сўрантиз, бу тўғрисида сизга жавоб берадиган ёзувчи елгиз унгидир. Юртнинг ҳароб бўлувига унинг

қаратиладир. Четдагиларга кўркм кўриниш учун мода ва кийинув балосига гирифтор бўлиши ўзларига лозим деб ўйлалган хотулар фикрлари ўқидига учун гоят бир ёмон далил кўрсатган бўлурлар. Сизга зарар келтиридиан ва сизни ҳалдинг ёмон ҳаёлларига тушарудан бошқа ҳеч бир фойдаси кўрсиган, ҳолиниз, ўзингиз да кучиниз етганидан ортиқ тақалуфли қийинишга ҳеч қизимсасигиз, ҳар кийиниг яхши фикрини қозониб, ўзингизнинг кадрингизни саклаган бўлурсиз. Кийим тўғрисида шу йўлдан йирокламаслик керак. Ёшига, ўрнига волонтига келишашларлик бир сувратда кийинимак, бир зиyrak хотун

Алий Назимо:

ҚИЗЛАР ТАРБИЯСИ ЗИЙНАТ, КИЙИНУВ, ЯСАН-ТУСАН

Башанг кийинувига одатдан ташқари мубтalo бўлувидан бошқа ҳеч бир сабаб мўйдир. Биронинн устида янги услубда бир кийим кўрдими, ўндан ўзига тиктирмай ҳеч турга олмас. Дўйонда бир яхши мато борлининг эшидими, қандай қилиб бўлса ҳам, бориб ўндан ўзига бир кийимлик олмасдан кўнгли роҳат топмас. Шунинг учун эрининг топган акчаси хотунинг бузуқ орзуларидан хизмат этилада бошқа бир нарса фойдаси тегаси. Кайси хотунар учун лентадан қандай сувратда бант ясадиши, кўйлакнинг қандай сувратда буллаҳажа ёки бошу соч зийнатларнинг қандай равишда кўйилмасдан энг керакли бир иш хукмидан тутимлакда бўлниб, турмушларининг кўпроқ кисми бир неча фойдасиз ва кераксиз нарсалар илиа ўйлолмада бўлганини кўриб ўйланса, одам бир каттиқ қайтуришада ўзини тута олмас. Агар хотунар устларда кимматли бир неча зийнатлар билан ҳар кимни ўзларига хайрон қилишга тиришни фикрига тушаслар, эс оғарлик бир сувратда аданган бўлурлар. Агар бошларига таъқдан патлари чиройли бўлса, агар кийимларнинг бичими келишган бўлса, хайрон бўлув тўппатгари ул патни ўстриган күпчча, ул кийимларни тиккан тикиучи хотунга

бутун ҳалқа бўлмай, чегарадан ташқари, хусусан ҳамма жиндошларидан юкори турнинг ҳаракат қилимай, имок етарилик кийимга қаноатланур. Онгли ва билили хотуннинг онглиларигин аломати, кийимларни келишилмак ва тақалуфизини, сайдай билувида иборатидир, бу ҳеч бир вакт гўзларлик ва ясан-тусувни четга ташламас. Хотирга келганда шуни сўзлай, оқимон вақтида расм бўлган кийимлар кийинши ва қуидузларни сочларни ёйилган, кўйлаклари йиртиб, сўклиган бўлниб, кўпичча тунги кийимлар илиа юруни оdat қилиган хотунларнинг ҳам оз бўлмагани энгилмақададур. Бу ҳам жуда зўр айбидир. (Оқшомлари театр каби ўрнларга бориш учун расм бўлган кийимлар бийзинг ўрнларга мажнисларга борганди ташландик кийимларинишини кийиб, фозил мухтарам мухаррир Ризоуддин жанобларий айттанича, эрларимиз ёнда мўри тозалочицлар каби юриш одатидир). Ёни кизларнинг эрталаб қароватларидан турар-турмас сочларини тараб тузатуга ва кундуз учув устларидан бежири, йиртигу сўқисиз, факат сўнгти даражада пок, уйда кия турган кийимларни кийишга одатланувлари лозим бўладур.

Савоб

БАРИБИР ЯХШИ ОДАМЛАР КЎП

Ҳозир айрим дўхтириларнинг "пулси даволамаслиги" ҳақида ҳамма гапиради. Гуруч курмаксиз бўлмаганидек, балки бундай "курмак"лар дўхтирилар ичидаим бордир.

1957 йилда туғилганман. Бопимга кўп куфлатлар тушган. Одам касалманд, нафақада. Отам эса бойлигимда ташлаб кетган. Хуллас, оғир ахволда зўрга юриб I-Тошкент шаҳар сил касалликлар шифохонаси бош врачи Атҳам ака Расулов олдиларига бордим. Мени шу куниек

3-бўлимга ётқизипди. Бўлим мудири Ҳожимурод ака Ҳамидов доим яхши қараб, ширин муомалада бўлдилар.

Тиббиет ходими Мусурмон аканинг яхшиликларини айтмайсизми. Ҳозир жуда яхшиман. 2-гурӯх ногирони хужжатини расмийлаштириб бершиди.

Айтимоқчи бўлган гапни, бу инсонларнинг ёч бирни менга миннат кўзи билан қараган ёки очиқдан очик пул таъмна қилгани ўйк. Яхши одамлар дунеда барибир кўп деган хуносага келдим.

Ғуломназар МАМАТҚУЛОВ

"Труд" газетаси атом ва кимёвий бомбалардан даҳҳашатлиро, янада кучлироқ сирли руҳий курол (психоружие) мавжудлиги ҳақидаги тахминларини бир неча соняларнда ёълон қилиди. Шундай сўнг Василий Захарченко Болгариядаги "Одамнинг биоэнергетикаси" ва экологиеси институти директори Тодор Дичевининг илмий ишнин газетага тавсия этиди. Бу мақола маҳсус йўллар орқали олинган. Демак...

Шарқий Оврупо ва МДХ мамлакатларини камраб олган танглик

ўзгариши-инфарктни, миядан-инсультни, ичакда, ошқозонда қон кетиши мумкинлигини ҳам билдиради.

Еки яна бир мўъжиза: калд олдамда соч ўсиб чиқади! Лекин бу мўъжиза одам соглигига хавф солади. Шундай одамлар борки сеанслардан сўнг бошидан то оғенинг учигача қора мўйга бурканган. Яна шундайлар борки, касалконага бош мия пусты остидаги нерв марказлари оғир, тузалмас аҳволда тушганлар. Телевидение орқали томоша килганларнинг соглигига ўзгариш

кўпроқ қўлланилади. Менинг фикримча, КПСС МКининг деразадан ўзин отган молия-хўжалик соҳасидаги масъул кишилари. Путро ва маршал Ахромеевлар худди шу йўл билан йўқ қилинган эди.

Дарвоқе, ана шундай йўл билан инглиз ношири Р. Максвелл ўлдирилганди. Тўғрида, нега унинг жасади бир суткага етмасдан сув юзиги қалқиб чиқди? Ахир жасаднинг сув юзиги қалқиб чиқиши учун иккича күн керак бўлади-ку. Аминалланни. Р. Максвеллнинг ўлими дастурланган эди.

мавжуд. Маслаҳатим "Фақат экспорт учун" деб ёзилган хориж нарсаларидан воз кечинг. Шоколадни иложи борича камрок истемол қилинг, егандা ҳам ўз давлатингиз шоколадини енг. Телевизорни иложи борича камрок томоша қилинг, айниқса оқшом соат 12 дан кейингиси жуда зарарли...

Одамлар онги ва соглигини масофадан туриб бошқаришдан химояланishi энг долзарб вазифадир. Уни иложи борича тезроқ англаб этишимис даркор."

ЗАРУРИЙ ИЗОХ: психотрон ва психотрон курол ҳақидаги маълумот илк бор Москвалаги 1991 йил август воқеалари даврида, Россия ҳарбий министри, генерал Кобел томонидан ошкор этилган эди. У СССР маҳсус топширикли (специал) қиёслари психотрон генераторларига эга бўлши мумкинлигини таъкидлаганди. Расмий кишининг бу фикрлари бир неча йилдан бўен хавфдан одамларни оғоҳлантириб келаттган болгар врачи тиббий фанлари доктори Тодор Дичевининг гапларига хушероқ қарашга мажбур этиди. Бу олимнинг қарашлари илмий ва умумий доираларда кўпгина баҳсларга, қарама-карши фикрларга сабаб бўлган. Уларнинг ўзлари бу додзарб мавзу ҳақида ўйлаб кўришлари учун газетада Т. Дичевига сўз берилди.

"Труд"нинг 22 сонидан таржими. "ОИЛА ВА ЖАМИЯТ"ДАН:

Т. Дичевининг бу фикрига ўзбек экстрасенслари қандай жавоб беришарки, ростданда бундай даҳшатли қурол бўймаганда буччалар шов-шувгалига сабаб бўйласди. Ҳулас, таҳририят экстрасенс, илим аҳли, тиббиёт ходимлари ва қизиқувчилардан жид-

(кризис) ларнинг энг оғир ва энг даҳшатлиси одамларни оммавий манкурт (зомби)га айлантиришдаги уринишлар деб ҳисоблайман.

Жуда қадим ўтмиши ўсимлик ва ҳайвонлардан шундай насралар ажратиб олинганки, уларни ичимлика сики оқватларга қўшганда уни истемол қиласан одам руҳиятида сирли ўзгаришлар кузатилган. Шу даражада узргарники, у ўз эркини бутувайлай йўқотган. Бу одам Зомби (ўз эркини йўқотган ва бўйруқ билан бошқариладиган одам-манкурт) га йланган-айланмаганинги билиш чун унга ўз яқинлари: хотини, болалари ва ота-оналарни ўлдириш буюрилган. Манкурт ҳатто ана шундай бўйруқларни ҳам ҳеч монслин билдирамай бажариши шартиди.

ХХ асрнинг кун тартибига янги масала — кўчилик одамлар оммасининг ҳаракати ва руҳиятини бошқариш масаласи қўйилди. 1950 йилда Американинг "Майами" юсуз газети "Мияларни тозалаш техникаси" сарлаваси остида шов-шувларни мақолани чои этиди. МРБ (АҚШ Марказий разведка бошқармаси) нинг "Мөвони қуш" дастурида ишлаб чиқилган бу методика кейинчалик "Артишок" номли маҳфий лойиҳага кириклиди. (Артишок — ўтимон полиз ўсимлиги). 1953 йилда бу тадқиқотни профессор Э. Камерун "Маданият" дастурида давом эттири. Телевидение мукаммаллашган сари одамларни руҳий таъсири қилиш йўлларни ҳам кентайди.

Россиянинг таникли руҳий муолажа соҳиби (психотерапевт) нинг телевидение орқали чиқишининг текстини зиддан кузатсангиз унинг маълум бир мусиқа оҳангни остида айтилаётганинги сезасиз. Икки зарбали оҳанг, бир секин, давомли, кучайб борувчи оҳангни. Бундай ритм ва зарба-ибораларнинг таъсирини телевидение кувури 25-30 минг марта кучайтиради.

Биз бу сеансларни ўрганиб психотерапевт билан бирга залда 10-12 нафар кучли қараш-қарши кувватга эга бўлган доимий ердамчилар ишланини аниқлайдик. Аввал хотлар ва телеграммалар ўқиб ёзиттирилди. Одамлар қараштилика киришлари, яъни ақл-идрок учун жавобгар бўлган миянинг чал томонини ва ҳаяжонлантириш учун жавобгар бўлган миянинг ўнг томонини жадаллаштириш учун бу муддат атай ўзилиди. Натижада одамга тингчалиш, хотиржамликининг соҳта тасаввурни ҳосил бўлади. Мен буни "май сархушили" деб номлайман.

Енгил эйфория (ҳақиқий ахволга мос келмаган) холда кайфийтнинг кўтарикин бўлиши (организмда ийғилиб қолган серотонин гармонлари билан боғлиқ). Унинг саноги 5-6 соатлиг сеанслардан кейин ўсиб кетади. Ҳамма айерлик ҳам мана шунда. Айнан ана шу пайтда чандиклар, тиртиклиар, ўтгалилар сўрилади. Булар табобатга қадим-қадимдан маълум. Лекин чандиклар фагатигина терининг ташки тарафиданги эмас, балки ички томонидан ҳам сўрилади. Бунинг нақадарлигини ўйлаб кўришга! Бу юракдаги тўқима шаклларининг

"ўрдак" ритмлари курка товуқ остида очилиб чиқадиган жўжаларда бирор таъсири ўтказиш-ўтказмаслигини билиш учун шундай қиласанди. Натижада: уч хафтадан кейин тухумдан оддий жўжалардан фарқ қиласидан майбажрух жўжалар очилиб чиқди. Уларнинг бўйни узун, тумшуғи ва панжалари буралиб қолганди.

Одамга таъсири қиласидаган психотронинг механизми ҳам тахминан шундай. Унинг онгига колданган тестлар киритилганда у аллақачон, ўзлигини ўйқотиб ултурган бўлади. Ҳаммаси жуда оддий кечади, яъни аввал одамни дастурлашади ва ундан кейин у маҳсус кўрсатма (сигнал) олади. Бу кўрсатма бирор бир товуш овоз, кўпроқ телефон кўнгироғи бўлиши мумкин. Одатта тунги соат 12 ва 1 орасида кўнгироғи килишиади. (Бу пайтда одам маҳсус ҳолда ётган бўлади). Майлум бўйруқни олтага у ҳаракатларни ўзи билмаган ҳолда бажаради.

Ортиқча гумонлар пайдо бўлмаслиги учун йўқ қилишининг айнан ўзи варианти

кўпроқ қўлланилади. Менинг фикримча, КПСС МКининг деразадан ўзин отган молия-хўжалик соҳасидаги масъул кишилари. Путро ва маршал Ахромеевлар худди шу йўл билан йўқ қилинган эди.

Дарвоқе, ана шундай йўл билан инглиз ношири Р. Максвелл ўлдирилганди. Тўғрида, нега унинг жасади бир суткага етмасдан сув юзиги қалқиб чиқди? Ахир жасаднинг сув юзиги қалқиб чиқиши учун иккича күн керак бўлади-ку. Аминалланни. Р. Максвеллнинг ўлими дастурланган эди.

Бу психотрон генераторларни маҳсус хизмат диккатини ҳам ўзига тортиди. Ҳарбий низолар ва сўнгига йилларда шундай даррак беради, ҳозир омма руҳиятига таъсири қиласидаган қудратли манкурт-генератор (зомби-генератор) лар мавжуд. Форс кўрфазидаги уруш даврида Ироқ сувларида Американинг "Белкнап" деб аталувчи сирли кемаси пайдо бўлди. Фикримча, бу кема Саддам Ҳусайн ва унинг атрофидагиларнинг руҳиятига "ишлов" бериш учун ўйилганди. Ҳусайнинг гвардияси кўркув ишида асир тушгани, унинг амакивачаси бундай нур таъсири билан америкаликларга миналаштирилган жойлар харитасини ўз қўлга билан топширган бежис эмас.

Бу кема Қора дентиз бўйидаги Варна атрофида Москвалаги 1991 йил август воқеалари атрофида пайдо бўлди.

Психотроника билан шугулланувчи олимлар қаторида Болгариянинг расмий делегацияси билан бирга гилдика бу кемага киришга муваффақ бўлганман. Кеманинг хизматчилари орасида бизга конференциялар орқали таниши бўлган американлик йирик психотроникларни узратдик. "Белкнап" да чамаси 7 та "манкурт" генератор"лар жойлаштирилган эди.

Ушанда Москвада янада тилсимилик воқеалар содир бўлмоқда эди. Америка элчиносининг юқори қаватларидаги кўрқинчли миянгда негадир у ерга Москва ўт ўчирувчиларни киргани кўшишмаганди. Ушанда газеталар бу сирни аниқлашади адаптинган эди.

Сезимчима, воқеа тағсилоти оддийтина бўлган: психотрон жиҳозлар жуда катта электр кувватини талаб қиласади.. Москва кўчаларидаги яъни кўшишмаганди. Ушанда газеталар бу сирни аниқлашади адаптинган эди.

Сезимчима, воқеа тағсилоти оддийтина бўлган: психотрон жиҳозлар жуда катта электр кувватини талаб қиласади.. Москва кўчаларидаги яъни кўшишмаганди. Ушанда газеталар бу сирни аниқлашади адаптинган эди.

Дарвоқе, Америка президентларини аллақачонлардан бўён мутахассис-психоэнергетиклар кўрилашади. Рейгандан улар 12 нафар, Бушидан 6, Клинтонда эса уларнинг сони 212 нафарга этиди. Горбачевда эса бир нафар ҳам йўқ.

Савол тугилади: бундай манқулларнан ўзандай ҳимояланни мумкин?

Аввало одам психотрон моддалардан ўзини ҳимоя килиши керак. Болгарияда биз кўпгина гарб озиқ-овқатларини, сигареталарини текшириб кўрдик. Текшириллар шуни кўрсатдик, уларда озми кўпми психотрон моддалар

Спорт оламида

ЯПОНИЯ : "ЗАБТ" ЭТАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОН

Мана бир неча кундирки Япониянинг Хиросима шаҳрида Осие ўйинлари мусобақаси қизғинлик билан давом этмоқда. Унда юртимиз спортчилари ҳам мувфақият билан қатнашетганлигини кўпчилк ишқибозлар яхши билсалар керак. Айниқса футболчилар римизининг бундай таъсири билан амакивачаси бундай таъсири билан амакивачаси бўйлаб ҳаритасини ўз қўлга билан топширган бежис эмас.

Жаҳон Чемпионатларининг иштирокчиси Саудия Арабистони терма командасига қарши майдонга тушуб 4:1 ҳисобида ғалаба қозонишади. Тўпларни Қосимов (1), Лебедев (1), Шкирин (2), киритдилар.

МАЛАЙЗИЯ ҲАМ "ТАСЛИМ" БЎЛДИ

Мамлакатимиз терма командаси иккинчи учрашуда Осие мамлакатлари ўтасида маҳалларни ҳам таъсирига миналаштирилганда бўлган ҳам синашиб. Футболчилар керак. Айниқса футболчилар римизининг бўйлаб ҳаритасини ўз қўлга билан топширган бежис эмас.

Мамлакатимиз терма командаси иккинчи учрашуда Осие мамлакатлари ўтасида маҳалларни ҳам таъсирига миналаштирилганда бўлган ҳам синашиб. Футболчилар керак. Айниқса футболчилар римизининг бўйлаб ҳаритасини ўз қўлга билан топширган бежис эмас.

Игор Шквиридининг 4 тўпни терма команда мамизининг маҳоратли тўғумчуси Игор Шквиридин иккى ўйинда дарвозаларга тўрт, тўп кириптан ҳолда XII-Осие ўйинларининг тўпурларлари баҳсида илдам бормоқда. Малумки, Игор ҳозиргани пайтда Истроининг "Маккаби" командасининг авзосидир. У Осие ўйинлари олдидан терма команда мамизининг тайёргарлик машғулотларида қатнашмаган бўлсада Хиросимада ўзига хос ўйинлар кўрсатмоқда.

Нормурод МУСОМОВ тайёрлари

Оригинал изображение

ЮЛДУЗЛАР МЕХМОНХОНАСИ

У кишининг низамадандир нолиб, худди мендан жааб истаётган одам сингари пешончалари тиришиб, қўйлари анил-тапиш ҳаракатланиб дона-дона қилиб гапишишдан ич этми зада бўлиб турган бир пайтода хоналигга сүхбатдошиликниг рафиқаси, таникли актриса Гулчехра оға Саидуллаева кириб келди. Лутфулла ака билан иккакасини зидомн солиштиридим. Юриш-туриши, овозларидаги дадиллик, кўзларидаги чўғ, қабларидаги илқизик ўхшиш. Гулчехра оға негадир фокатгина мана шу дарёҳ, жана шу эр-актёрга ҳамнарас, ҳамдар бўлиш учун ярагланоек. Лутфулла ака эса кишининг кўз ўнгигда "Баҳор қайтмайди" видеофалмидаги Алимардон Тўрасевни ёдга солаверади.

...Шу кез яна билди келди — оиласда албатта Лутфулла ака устун. Бироқ театр ва ижод борасида-чи? Уларнинг қайси бури ўзини ҳокум деб ҳисоблаяди?

Суриштирам "таътилласиз, дам оловермайсизми?!" дейди. Нима, дам олаётган одам ишхонасига келиш мумкин эмасми? Мен ўгри, жиноятчи-муттаҳам бўлмасам, бундай қилиши унинг нима ҳаққи бор?! Алам қылганидан орқам тутиб бироз суришик. Оқибатда иш милициядагилартича этиб борди. Атрофига одам тўплаб устимдан елиби. Шикоятномасига кўл қўйталарининг биттаси яқиниде театrimизга ўғирлика тушган эди. Уни мен "Бир қылди-шайтон ўйдан озидигириди-да" дега жазоланишдан кутқариб қолгандим. "Яхшиликка ёмонлик экан-да, укагинам" десам: "Нима қылай ака, менам шунга мажбур бўлдим-да" деб жавоб қайтарди.

Хаёт шунақа экан-да... Қайта борсанг ҳам, қайда бўлсанг ҳам салтина эктиет бўлмасиг

"Павел Корчагин", "Инжа Мамат", "Омон", "Ленин", "Мусо Жалил" сингари яратган образларимга ҳам худди Алимардон Тўрасевга сингидрган меҳнатларимни, вактимни, куч-куватимни сарфлаганиман.

"Баҳор қайтмайди" спектаклини саҳнадастиришида асар муаллифи Ўткир Ҳошимов режиссеримизга "Менинг Алимардон Тўрасевни сиз айтган Лутфулла Саидуллаев ҳисмита етказиб ижро этолмайди. Мен истаган Алимардон чиройли ва ўқтам йигит бўлиши керак", деган экан. Камина муаллифлининг қаршилигини билмасдан ўша ролни бажариша киршидим. Спектакл тутагач муаллиф ҳам, режиссеримиз-у мен ҳам хурсанд бўлдик. Сабаби ишимиз кутганимиздан ортиқ даражада муваффакияти чиқди.

танили шонира Хоснит Бобомуродова қаламита мансуб асарлардин яна бирини айтди. Охирида письхонликни ўзи ёзган сатрлар билан тутади. — Истасангиз яна кўп шъялар айтис бериним мумкин. Яхшиси, сиз мен билан бир тўйга боришининг керак. Шунда кўрасис Лутфулла аканчизининг кимлигини...

Ўзбекларнинг севимли актери Лутфулла Саидуллаев иккнида 54 ёшга тўларкан. Илонинг кельмайди кипи. Соғарнига бир-иккита оқ оралаганини ҳисобга олмагандага кайфийтидағи ҳамда жуссасидаги дадиллик эндиғина 30-35 ёшлар чамасидаги ўқтам йигитни эзлайди. Энги қизити, у кипи ёши эзлика борганди кипа бир фарзанди бўлади.

— Лутфулла ака негадир сиз ҳам Гулчехра оға ҳам спра қарийдиган одамга ўхшамайсизлар. Еки актерларнинг "худоси" бошқача бўладими?

— Ижодкорлар жисмонан тезда қаримагани билан уларнинг ичи тўла дард. Асосан ошқозон, асаб, оек оғриқлари безовта қилиади. Вақтида овқатлана олмайсиз, дам ололмайсиз, юриш-туриши-ку сўраб ўтиришан.

— Айни замонда маҳоратидан, шон-шурхатидан қатъни низар актер фокат "саҳна орқасидан" яшаша мумкиним?

— Актерга фокаттана маҳорат эмас, жуда кучли ақл ҳам керак. Ақлли одам ҳамиша ўз кўнглидагидек яшайди.

— Агар инглишмаган бўлсан, Ёлгор Саъдивни бироз қариндошингизги бор?

— Театр ва ижод масаласида мен, Гулчехрахон, Хайрулла ва Ёлгор Саъдив, Гайрат Убайдуллаев, Муяссан Убайдуллаевлар бир-бirimizga қариндошмиз. Оналаримиз оша-сингил.

— Отаниз ким бўлган?

— Актер албатта. Исломлари Ҳикматилла Кори. Аммо у кишини барча танишлари Чимберлини деб чакириштан.

— Сизнингча театр муҳлисларини кўпайтириш учун нима қилиш керак?

— Авваламбор ўрга мактабларда "Театр" фанини ўқитиш лозим. Сўнгра вилоятлардаги, шахарлардаги таникли актёrlар таклиф этилиши, турли мавзууларда утрашувлар ташкил қилиниши шарт. Биринчи галдаги асосий вазифа муҳлисларни кўпайтириш эмас, балки авлодни театр томоша қила оладиган қилиб тарбиялашди.

Суҳбатдош: Нормурод МУСОМОВ

КЎНГЛИДА ВИР КУЧОҚ ГУДИ БОР УЙОШ

Эрининг айтгани шу бўлади: "Гулчехрахон мендан ўтиқр актриса. Ижод ҳақида гап кетса, унга ҳар тоғонама тақ бераман. Обрўси, шон-шурхати менинидан ортиқроқ. Бу гўлларни албатта аёлни бўганини учун айттеётганим ўй. Олдинингда турб ишмада кечатетган гап шу мендан устун".

Салинга тиғанашоек бўлиб, айнан шу масало ҳақида рафиқасидан сўрайман:

— Ҳақиқатан ҳам сиз саҳнада яратган образларнинг бобида Лутфулла акадан кўра кўпир шурхатга эгамиш?

— Саҳнада мен барибир Лутфулла акамдан кўра, иложисизман. У кишининг санъати менинидан бир неча барабор ортиқ. Мени аёлни сифатида хурмат қилинадиган сизга шунақа деди. Аслини олганда ҳали мен идеал актриса бўлишим учун у кишидан кўп ирсани ўтишини шарт.

— Эрингизнинг характеридаги сизни қўйнайдиган жиҳатларни белгилаб қўйганимисиз? Унинг кўнглигизга оғир ботадиган жайдари қўрсурларини айтис берасизми?

— Лутфулла акамнинг устози ҳамиша бир гапни тақрорларди. "Шу пайтгача ҳаётда нимага эринган бўлсан, тилим билан эринган. Нимага эринганаган бўлсан тилим билан эришаётганди" деб доғиқларга эрингасдан танбех берарди. Аканғизнинг характеристи ҳам худди шундай. Қаёнин ва қерда бўлмасин гапнинг фокат тўғрисини айтганин ўрганган. Бир ишга кўл урдим ўз имкониятидан қатъий назар охиригача етказмасдан тинчмайди. Мана шу хислати тифайли ўзига ҳамга менга бозида ортиқи ташвишлар ортиради. Мана яқинигана бошқа бир киши ёрдам килимадан деб ўзи милицияга жарима тўлаб чиқди.

"Нима учун?" дегандек Лутфулла акага ўзланаман.

— Мехнат таътилида эдим. Жамоат иш билан театrimизга келсан, директоримиз хонамига киргани ўйл қўймади. Сабабини

олди-орқаннга қараб ишламасанг атрофигидаги одамларнинг макрата, шумлигига курбон бўласан. Худога шукр ҳаётда яхшилар ҳам бор. Сени тушунадиганда ҳам, хизматларингни хисобга оладиганлар ҳам утрайди.

— Ҳуш, барибир жарима тўлашибитимиз?

— Албатта. Барибир ҳақиқатини амалга оширидим. Директоримиз ишга келмай қўйди.

— Бир гап Лутфулла ака, миши-миши бўлсанда, халқинг оғиздан чиқкан гап. Эмиски, сиз рафиқиниз Гулчехра Саъдуллаеватга "Шум бола" киносидати артати образ учин қаттиқ таъиб берган ҳолда рашикнинг келиб у кишини бутузилий актристикка яқинлаштиримай қўйсан экансиз. Шу тўрими?

— Тўғрисини айтсан, Гулчехрахонни рашик қилинанинг боиси, айрим оғизига кучи етмаган соҳта ижодкорлар элдан олдин ишвуш кўтариб ваҳима қилиши. Ўзи театрда ишлаб саньт нима эканлигини билматган бўнадаларга Яратанинни ўзи бас келомласа, мен улар билан келишомайман.

— Шум бола" киносидан сўнг Гулчехрахонни театр санъатида эмас, фатагини киноларда рол бажаришина таъиқлаб қўйган эдим.

— Бундагу кипи хафа бўлмадими?

— Ҳар қалай мени тўғри тушиди. Эҳтимол қийналаси, қийналандир ҳам. Аммо менга кинога тушиши масаласида ортиқча бирор гап айтмади.

— Ўзингиз-чи, театрда тўғри келган ролни рафиқангиздан бемаслаҳат қабул ҳақида бўлмасан гапнини ташвишлар ортиради. Мана яқинигана бошқа бир киши ёрдам килимадан деб ўзи милицияга жарима тўлаб чиқди.

"Нима учун?" дегандек Лутфулла акага ўзланаман.

— Мехнат таътилида эдим. Жамоат иш билан театrimизга келсан, директоримиз хонамига киргани ўйл қўймади. Сабабини

— Шу ролни яратишда айтган қўшигигиз ҳозир ҳам ёднингиздан?

Лутфулла ака аста ўридан турди. Оладигули столяга қўйларани тирағанча яна Алимардон қиғасига кирди:

— Ҳаҳи қол, эй дилбарим, дилда кадар, кетмоқдаман,

Ишқ аро энди ҳолим зеру забар, кетмоқдаман.

На ишончу на кувончу на кўнглидан очма гап,

Барчасидан ушбу кун йўқдир самар, кетмоқдаман.

Мен күеш юзимга деб туп кечалар бердим юзар,

Оқибат отганда тонг қондир жигар, кетмоқдаман.

Нечя күллар ўти, искин сўрмадинг ҳолимни бир,

Охирида ҳол сўраб келсанг магар, кетмоқдаман.

Келтанимда дедиларки бу йигит кони зарар,

Кетмагимдан, охир айт, борми зарар, кетмоқдаман! ..

Ушбу шъярнинг орқасини узмасдан у кини

СУРАТДА: Лутфулла Саъдуллаев "Баҳор қайтмайди" видеофильмидан

Баш мухаррири:

Абдухомиш ИРИСБОЙ

ТАҲРИР ҲАЙЬАТИ:

Кўлман ОЧИЛ, Жуманазар БЕННАЗАР,
Дадаҳон ЕҶУБОВ, Фарҳод РЎЗИЕВ,
Мұҳаббат ИБОДОВА, Ҳалим САЙИД
[баш мухаррири ўринбосари], Ботир
ЭРНАЗАР (масъуль котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Зоир УБАЙДУЛЛАЕВ, Рўзимат САФОЕВ,
Абсолом УСАНОВ, Абдумуталиб РИЗОҚУЛОВ,

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Болалар

жамғармаси.

Газетамиз ҳомийис Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармасининг "Чинор" илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Таҳририят келган китарварга эмас жавоб қайтармайди. Шунингдек, фуқаролар билан ташқилотлар ўтасида воситалик ҳам қилмайди. Газетамиздан олинган мэълумотлар "Оила" ва жамият"дан деб кўргатилиши шарт.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:

700029, Мустақиллик майдони, 3-бино. З-кават

Телефон: 39-43-95

Икром ИСКАНДАР наабатчилик қилди

Обуна индекси -64654

Рўйхатга олиш №33

Буюртма №Г-1159. 18634 нусхада чоп этилди. Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми, 2 босма табоқ.

1 2 3 4 5 6